

VERDOLIVA

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

16. února 2006*

Ve věci C-3/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě Protokolu ze dne 3. června 1971 o výkladu Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech Soudním dvorem, podaná rozhodnutím Corte d'appello di Cagliari (Itálie) ze dne 12. listopadu 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 6. ledna 2005, v řízení

Gaetano Verdoliva

proti

J. M. Van der Hoeven BV,

Banco di Sardegna,

San Paolo IMI SpA,

* Jednací jazyk: italština.

za přítomnosti:

Publico Ministero,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a J. Klučka (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za G. Verdolivu M. Comellou a U. Ugasem, avvocati,

— za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s A. Cingolem, avvocato dello Stato,

— za Komisi Evropských společenství E. de March a A.-M. Rouchaud-Joët, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 24. listopadu 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 36 Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění Úmluvy ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (Úř. věst. L 304, s. 1, a pozměněné znění s. 77), Úmluvy ze dne 25. října 1982 o přistoupení Řecké republiky (Úř. věst. L 388, s. 1) a Úmluvy ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky (Úř. věst. L 285, s. 1, dále jen „Bruselská úmluva“).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi G. Verdolivou a J. M. Van der Hoeven BV (dále jen „Van der Hoeven“), Banco di Sardegna a San Paolo IMI SpA, dříve Istituto San Paolo di Torino, ohledně výkonu rozsudku vydaného

Arrondissementsrechtbank 's-Gravenhage (Nizozemsko), kterým bylo G. Verdoliovovi uloženo zaplatit ve prospěch Van der Hoeven částku 365 000 NLG, v Itálii.

Právní rámec

Bruselská úmluva

- 3 Článek 26 první pododstavec Bruselské úmluvy stanoví, že rozhodnutí vydaná v některém smluvním státě jsou v ostatních smluvních státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.
- 4 Článek 27 bod 2 uvedené úmluvy upřesňuje, že tato rozhodnutí nejsou uznána, jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost řádně a včas tak, aby se mohl bránit.
- 5 Článek 31 první pododstavec téže úmluvy stanoví, že rozhodnutí vydané v jednom smluvním státě, které je v tomto státě vykonatelné, bude vykonáno v jiném smluvním státě poté, co zde bylo na návrh kterékoli zúčastněné strany prohlášeno za vykonatelné.

6 Podle článku 34 Bruselské úmluvy:

„Soud, u něhož byl návrh podán, vydá neprodleně rozhodnutí, aniž by strana, vůči níž je výkon navrhován, byla v této části řízení oprávněna činit k návrhu jakákoli podání.

Návrh lze zamítnout pouze z některého z důvodů uvedených v člancích 27 a 28.

[...]“

7 Článek 35 uvedené úmluvy stanoví, že příslušný soudní úředník neprodleně oznámí navrhovateli rozhodnutí o návrhu postupem stanoveným právem dožádaného členského státu.

8 Článek 36 této úmluvy zní takto:

„Je-li výkon rozhodnutí povolen, strana, vůči níž je výkon navrhován, může podat proti rozhodnutí opravný prostředek ve lhůtě jednoho měsíce od doručení rozhodnutí.

Má-li tato strana bydliště v jiném smluvním státě, než ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, kterým se výkon povoluje, činí lhůta dva měsíce a počíná běžet dnem jeho doručení straně, vůči níž je výkon navrhován, osobně nebo do místa jejího bydliště. Prodloužení této lhůty z důvodu vzdálenosti je vyloučeno.“

- 9 Článek 40 odst. 1 Bruselské úmluvy stanoví, že nebyl-li výkon rozhodnutí povolen, může navrhovatel podat opravný prostředek.

Italské procesní právo

- 10 Podle článku 143 italského občanského soudního řádu (Codice di procedura civile, dále jen „CPC“) se doručování osobám, jejichž trvalý pobyt nebo bydliště nejsou známy, uskutečňuje tak, že jeden opis písemnosti soudní vykonavatel uloží na obecním úřadě a druhý opis je vyvěšen na úřední desku uvedeného soudního vykonavatele.
- 11 Článek 650 CPC stanoví, že adresát platebního rozkazu může podat proti jeho výkonu odpor, a to i po uplynutí lhůty stanovené tímto platebním rozkazem, jestliže prokáže, že se o něm nedozvěděl včas, zejména z důvodu vadného doručení. Tento odpor je však nepřípustný po uplynutí lhůty deseti dnů od prvního úkonu v rámci výkonu rozhodnutí.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 Rozsudkem ze dne 14. září 1993 Arrondissementsrechtsbank 's-Gravenhage uložil G. Verdoliovovi zaplatit Van der Hoeven částku 365 000 NLG, zvýšenou o úroky a příslušenství.

- 13 Dne 24. května 1994 Corte d'appelo di Cagliari uznal vykonatelnost tohoto rozsudku na italském území a povolil zajištění částky dlužné G. Verdolivou ve výši 220 000 000 ITL.
- 14 První pokus o doručení usnesení o uznání vykonatelnosti rozhodnutí v bydlišti G. Verdolivy v Capoterra (Itálie) byl neúspěšný. Podle zápisu o doručení ze dne 14. července 1994 se totiž G. Verdoliva, ačkoliv na tomto místě zůstal zaregistrován, před více než rokem odstěhoval.
- 15 V souladu s článkem 143 CPC bylo tedy přistoupeno k druhému doručení. Podle zápisu o doručení ze dne 27. července 1994 soudní vykonavatel uložil jeden opis písemnosti na obecním úřadě v Capoterra a druhý opis vyvěsil na svou úřední desku.
- 16 Vzhledem k tomu, že G. Verdoliva ve lhůtě 30 dnů od takto provedeného doručení nepodal odpor, Van der Hoeven zahájila proti G. Verdolivovi výkon rozhodnutí, a to tak, že vstoupila do řízení o výkonu rozhodnutí, které již proti němu zahájila Banco di Sardegna a San Paolo IMI SpA.
- 17 Žalobou podanou dne 4. prosince k Tribunale civile di Cagliari (Itálie) G. Verdoliva výkon rozhodnutí napadl jednak z důvodu, že usnesení o uznání vykonatelnosti rozhodnutí mu nebylo doručeno, a jednak, že toto usnesení nebylo uloženo na obecním úřadě v Capoterra, a že zápis o doručení ze dne 27. července 1994 je tedy padělkem.

- 18 Tuto žalobu Tribunale civile di Cagliari dne 7. června 2002 zamítl zejména z toho důvodu, že lhůta pro podání žaloby již uplynula. Podle tohoto soudu lze sice připustit, obdobně s článkem 650 CPC, podání opožděného odporu, pokud se adresát nedozví o usnesení o uznání vykonatelnosti rozhodnutí včas z důvodu vadného doručení. Nicméně lhůta pro podání takového opravného prostředku nemůže v žádném případě překročit 30 dní od prvního úkonu v rámci výkonu rozhodnutí, který G. Verdolivovi umožnil dozvědět se o uvedeném usnesení.
- 19 Gaetano Verdoliva podal proti tomuto rozhodnutí odvolání ke Corte d'appello di Cagliari, přičemž zopakoval žalobní důvody, které uvedl v prvním stupni, a doplnil, že neplatnost doručení vyplývá rovněž z porušení článku 143 CPC, jak ho vykládá Corte suprema di cassazione. Soudní vykonavatel totiž neprovedl šetření nezbytné k ověření toho, zda adresát skutečně není k nalezení, ani se o tomto šetření nezmínil v zápise o doručení ze dne 27. července 1994.
- 20 Vzhledem k tomu, že Corte d'appello di Cagliari měl za to, že řešení sporu závisí na výkladu článku 36 Bruselské úmluvy, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Stanoví [Bruselská] úmluva autonomní pojem ‚seznámení se s procesními písemnostmi‘ nebo odkazuje za tímto účelem na právní řády jednotlivých států?

2) Vyplývá z pravidel [Bruselské] úmluvy a zejména z [jejího] článku 36, že doručení usnesení o uznání vykonatelnosti upravené v [tomto] článku je možné provést formou považovanou za rovnocennou?

- 3) V případě neuskutečněného nebo vadného doručení usnesení o uznání vykonatelnosti, způsobuje seznámení se s tímto usnesením přesto počátek běhu lhůty uvedené v tomto článku, anebo jestliže tomu tak není, je třeba z [Bruselské] úmluvy dovodit, že stanoví taxativně způsoby seznámení se s usnesením o uznání vykonatelnosti rozhodnutí?“

K předběžným otázkám

- 21 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba přezkoumat společně, je, zda v případě neuskutečněného nebo vadného doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, stačí pouhá skutečnost, že strana, vůči níž je výkon rozhodnutí navrhován, se o tomto rozhodnutí dozvěděla, k tomu, aby začala běžet lhůta stanovená v článku 36 Bruselské úmluvy.
- 22 V tomto ohledu je namístě rovnou konstatovat, že samo o sobě znění článku 36 Bruselské úmluvy na položené otázky neumožňuje odpovědět.
- 23 I když totiž toto ustanovení stanoví, že lhůta pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, začíná běžet dnem doručení tohoto rozhodnutí, nedefinuje pojem doručení a neupřesňuje způsoby, kterými má být provedeno, aby bylo účinné, s výjimkou případu, kdy má strana, vůči níž je výkon navrhován, bydliště v jiném smluvním státě, než ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, kterým se výkon povoluje; v takovém případě k tomu, aby začala běžet lhůta pro podání opravného prostředku, musí být rozhodnutí doručeno straně, vůči níž je výkon navrhován, osobně nebo do místa jejího bydliště.

- 24 Článek 36 Bruselské úmluvy nadto neobsahuje na rozdíl od čl. 27 odst. 2 této úmluvy žádnou výslovnou podmínku pro řádné doručení.
- 25 Je tedy namístě vykládat článek 36 Bruselské úmluvy ve světle struktury a cílů této úmluvy.
- 26 Co se týče cílů Bruselské úmluvy, z její preambule vyplývá, že má zajistit zjednodušení formalit, kterým je podřízeno vzájemné uznávání a výkon soudních rozhodnutí. Podle ustálené judikatury nicméně tohoto cíle nemůže být dosaženo tím, že se oslabí, bez ohledu na to jakým způsobem, práva obhajoby (viz zejména rozsudky ze dne 11. června 1985, *Debaecker a Plouvier*, 49/84, Recueil, s. 1779, bod 10, a ze dne 13. října 2005, *Scania Finance France*, C-522/03, Sb. rozh. s. I-8639, bod 15).
- 27 Konkrétněji, v oblasti výkonu rozhodnutí je hlavním cílem uvedené úmluvy v co největším možném rozsahu usnadnit volný pohyb rozsudků zavedením jednoduchého a rychlého řízení o uznání vykonatelnosti, přičemž straně, vůči níž je výkon navrhován, je dána možnost podat opravný prostředek (viz zejména rozsudky ze dne 2. července 1985, *Deutsche Genossenschaftsbank*, 148/84, Recueil, s. 1981, bod 16, a ze dne 28. března 2000, *Krombach*, C-7/98, Recueil, s. I-1935, bod 19).
- 28 Pokud jde o systém zavedený Bruselskou úmluvou v oblasti uznávání a výkonu rozhodnutí, je důležité poukázat na to, že kromě článku 36 uvedené úmluvy upravují doručování písemností a rozhodnutí žalovanému i jiná ustanovení této úmluvy.

- 29 Na základě čl. 27 bodu 2 a čl. 34 druhého pododstavce této úmluvy tak nejsou rozhodnutí v ostatních smluvních státech uznána ani vykonána, jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost řádně a včas tak, aby se mohl bránit. V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že rozhodnutí pro zmeškání vydané ve smluvním státě nemůže být v jiném smluvním státě uznáno, pokud žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl řádně doručen návrh na zahájení řízení, a to i když se žalovaný o vydaném rozhodnutí následně dozvěděl a nevyužil dostupných procesních prostředků (rozsudky ze dne 3. července 1990, Lancray, C-305/88, Recueil, s. I-2725, bod 23, a ze dne 12. listopadu 1992, Minalmet, C-123/91, Recueil, s. I-5661, bod 21).
- 30 Krom toho je namístě konstatovat, že v systému zavedeném Bruselskou úmluvou v oblasti výkonu rozhodnutí jsou zájmy navrhovatele a osoby, vůči níž je výkon navrhován, chráněny odlišně.
- 31 Článek 36 této úmluvy totiž předvídá, pokud jde o stranu, vůči níž je výkon navrhován, použití formálního mechanismu „doručení“ rozhodnutí, kterým se výkon povoluje. Naproti tomu z článku 35 této úmluvy vyplývá, že vyžaduje pouze, aby rozhodnutí o návrhu bylo navrhovateli „oznámeno“.
- 32 Krom toho podle článku 36 Bruselské úmluvy má strana, vůči níž je výkon navrhován, k dispozici podle toho, zda má bydliště ve smluvním státě, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, kterým se výkon povoluje, či nikoli, lhůtu jednoho nebo dvou měsíců pro podání opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí, a to od jeho doručení. Tato lhůta má závaznou a kogentní povahu (rozsudek ze dne 4. února 1988, Hoffmann, 145/86, Recueil, s. 645, body 30 a 31). Naopak, jak ze znění čl. 40 odst. 1 uvedené úmluvy, tak ze zprávy o této úmluvě předložené p. Jenardem (Úř. věst. 1979, C 59, s. 1, 53) vyplývá, že se na právo navrhovatele na podání opravného

prostředku proti rozhodnutí, kterým se výkon rozhodnutí nepovoluje, žádná prekluzivní lhůta nevztahuje.

33 Ve světle těchto úvah je tedy třeba určit, zda v případě neuskutečněního nebo vadného doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, stačí k tomu, aby začala běžet lhůta stanovená v článku 36 Bruselské úmluvy pouze to, že se osoba, vůči níž je výkon navrhován, o tomto rozhodnutí dozví.

34 V tomto ohledu je zaprvé nesporné, jak uvedla generální advokátka v bodě 56 svého stanoviska, že funkcí požadavku na doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, je jednak chránit práva strany, vůči níž je výkon navrhován, a jednak umožnit, na úrovni dokazování, přesné počítání závazné a kogentní lhůty pro podání opravného prostředku stanovené v článku 36 Bruselské úmluvy.

35 Tato dvojitá funkce ve spojení s cílem zjednodušení formalit, kterým je podřízen výkon soudních rozhodnutí vydaných v ostatních smluvních státech, vysvětluje, proč Bruselská úmluva stanoví, jak vyplývá z bodu 32 tohoto rozsudku, pro doručení rozhodnutí, kterým se výkon povoluje, straně, vůči níž je výkon navrhován, přísnější formální podmínky, než jsou podmínky, které se vztahují na doručení téhož rozhodnutí navrhovateli.

36 Zadruhé je třeba připomenout, že kdyby rozhodovalo pouze to, zda se strana, vůči níž je výkon navrhován, o rozhodnutí, kterým se výkon povoluje, dozvěděla, hrozí, že

by požadavek na doručení byl zbaven své podstaty. Navrhovatele by to totiž svádělo k tomu, aby nepoužívali způsoby stanovené pro řádné doručení (viz v tomto smyslu, v souvislosti s čl. 27 odst. 2 Bruselské úmluvy, výše uvedený rozsudek Lancray, bod 20).

37 Krom toho by tím bylo ztíženo přesné počítání lhůty stanovené v článku 36 uvedené úmluvy, čímž by bylo zmařeno jednotné uplatňování Bruselské úmluvy (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Lancray, bod 20).

38 Je tedy namístě odpovědět na položené otázky tak, že článek 36 Bruselské úmluvy musí být vykládán v tom smyslu, že vyžaduje řádné doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, s ohledem na procesní pravidla smluvního státu, v němž je výkon navrhován, a že tedy v případě neuskutečněního nebo vadného doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, nestačí k tomu, aby začala běžet lhůta stanovená v uvedeném článku pouze to, že se osoba, proti níž je výkon navrhován, o tomto rozhodnutí dozví.

K nákladům řízení

39 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 36 Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ve znění Úmluvy ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Úmluvy ze dne 25. října 1982 o přistoupení Řecké republiky a Úmluvy ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky musí být vykládán v tom smyslu, že vyžaduje řádné doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, s ohledem na procesní pravidla smluvního státu, v němž je výkon navrhován, a že tedy v případě neuskutečněného nebo vadného doručení rozhodnutí, kterým se povoluje výkon rozhodnutí, nestačí k tomu, aby začala běžet lhůta stanovená v uvedeném článku pouze to, že se osoba, proti níž je výkon navrhován, o tomto rozhodnutí dozví.

Podpisy.